

Homenatge

Xesc Barceló a contravent

Enric Gomà

Escrivim com respirem. Xesc Barceló va ser un home lliure, valent, savi i divertit. I el que va escriure és lliure, valent, savi i, tot sovint, divertit. No ho vegin com un simple formulisme d'obituari. Odio els obituaris, quan en trobo un el dono al gat. És en la vida que s'ha d'enraonar i elogiar.

Barceló va tenir un sentit molt acusat i encomanadís de la llibertat. Va néixer en una família benestant de Palma el 1943 i tot l'empenya a una vida convencional. Se'n va escapar amb astúcia i traça. A les acaballes dels seixanta, es va traslladar a viure a Barcelona i va participar en la Barcelona *underground* dels setanta: provocació, festa, avantguarda, còmic, sexe i mariologia (i Barceló va tenir molta mà amb les plantes). Tot servia per respirar una mica, entrampats entre la mediocritat del franquisme i l'ordenancisme dels partits de l'oposició.

Tot aquest món bulliciós i despreocupat Barceló el va saber traslladar als guions per a nens de *Terra d'escudella*, el programa produït i emès des dels estudis de Miramar de TVE entre el 1977 i el 1980, escrit conjuntament amb Miquel Obiols i Josep Maria Vidal (Barceló hi va entrar un cop començat, si som exactes). Al costat d'Emili Teixidor i Tomeu Terrades, ells van ser els seus grans amics i còmplices literaris, junt amb, ja a TV3 com a cap de guions, el llavors jove realitzador Eduard Cortés, amb el qual va escriure la novel·la juvenil *L'illa de Saturn*.

Anyos després de *Terra d'escudella*, també van tenir el mateix esperit anàrquic, sorprenent i humo-

ristic dels setanta programes com *Perifèric*, *Botó fluix* i *Oh, Bongònia* (aquells tres homes amb gavadina en un solar abandonat fent pets amb els llavis!). O musicals com ara *Photomaton* i *Oh, no!*, tots a TV3. Quan a TV3 es feia televisió artesanal amb segell propi. Eren altres temps.

De vegades el seu atreviment no es va entendre prou. Alguns pedagogs van protestar a TV3 pel seu *Matraca, no!*, el programa infantil més entretingut i boig que s'ha fet mai en aquest país (i vaig tenir el grandíssim honor d'escriure-hi sota la seva direcció i la coordinació de David Castillo, amb Jordi Serra Llena, Xavier Romero, Lluís Arcarazo i Jordi Ambrós). Parlem del 1989-90. Que, durant el programa, uns individus de vestits de negre, una mena de *golfos apanadores* parapolicials dits «les Maripilis», atonyinessin amb pals i bastons (tous) els nens convidats a les grades no ho devien considerar gaire educatiu. Els nanos s'ho passaven bomba.

En tot el que escrivia Barceló s'hi entreveia la seva cultura clàssica —els grecs i els llatins— i la passió per Montaigne («Llegiu-ne el tercer!»). Perquè li van ensenyar a pensar per ell mateix. Per això es burlava del melodrama, vivia aliè a la política i observava la societat amb una ironia amable i educada. Tenia un do: sabia riure i li agradava bromejar. De vegades deixava entreveure un punt melancòlic i evasiu que he observat en molts mallorquins quan viuen lluny de l'illa, que és la infantesa. Els guionistes joves el teníem per un mestre i en vam aprendre molt, perquè tenia paciència, cordialitat i mà esquerra. A més a més dels citats abans, també va influir molt en guionistes com Gisela Pou, Maite Carranza i Anna Manso, tres escriptores freqüents per aquests rodals.

Si volen consultar les obres que va escriure per a nens i nois, tenen la Viquipèdia, que al costat del gos és el millor amic de l'home (i encara ho serà més el dia que entris a casa i vingui a rebre't remenant la cua). Jo només he esbossat un retrat del meu amic i mestre. En les lletres i, sobretot, en la vida. ●